

TÖRÉSEINK ÉS ÁTTÖRÉSEINK A ZENEI NEVELÉS FOLYAMATÁBAN

Az elmúlt év végén a lengyelországi Słupsk egyeteme, *Music Education in Continuity and Breakthrough: Historical Prospects and Current References in a European Context* címmel, zenepedagógiával foglalkozó kutatók angol nyelvű tanulmányait adta ki könyv formájában. A kötet első része a „visegrádi” országokból való szerzők munkáit tartalmazza, akiktől a szerkesztők (nagy vonalakban) az alábbi témakörökben kértek írásokat:

- Zenetanítás a reformpedagógiai irányzatok, a zenetanulási lehetőségek és az élethosszig tartó tanulás kontextusában.
- A zenetanítás szociokulturális feltételei: történeti megközelítések és jelenkori lehetőségek.
- Nemzetközi párbeszéd a zenepedagógiában: hasonlóságok, különbségek.
- Tradíció és innováció az általános zenei nevelésben.
- Kortárs irányzatok a hatékony előadás és a reflektív befogadás együttes megvalósulására irányuló zenepedagógiában.
- A zenei nevelés mint állandó eszköz a humanista szellem és a kulturális örökség folyamatos továbbadására, megőrzésére.

A második rész nyugat-európai (német, valamint luxemburgi) kutatók tanulmányait tartalmazza a „tudatos” zenedukáció fejlődéséről, illetve hatásáról az amatőr zenei mozgalmakra. A két, látszólag különálló gondolatkör legfőbb összekötője egy jelentős, sokoldalú és érdekes nevelő személyiség: Leo Kestenbergek.

Kestenbergek, aki a monarchiabeli Rózsahegy/Rosenberg/Ružomberok 1882-es szülőtte, életművét Berlinben kezdte építeni, ám később Prágába, majd Tel Avivba kellett menekülnie, ahol 1962-ben hunyt el. Kényszerű törésekkel tűzdelt életútja azonban áttörést jelentett a nemzetközi zenei nevelésben. (Számunkra, többek között, azért vált fontossá, mert az 1953-ban általa alapított *International Society for Music Education* [ISME] néhány év múltán nagy szerepet kapott a Kodály-pedagógia megismertetésében.) Ő lett a tanulmányosorozat megalapozó 2014-es, szintén a lengyel városban rendezett konferencia „kulcsfigurája” is, mivel munkássága és sorsa egyaránt azt üzeni az utókornak, hogy a jól felépített zenei edukáció egyúttal a párbeszédre, valamint az értékek kölcsönös elfogadására, végső soron az egymás mellett élés békéjére nevel.

Az említett rendezvény amúgy szinte megtestesítette mindazt, aminek a Weimari Köztársaság meghatározó zenepedagógusa a szimbóluma lett. A Pomeránia tartományban lévő Słupsk, egykori Hanza-város – amely a gyakran változó fenn-

hatóságok okán, német, svéd, sőt (egy önálló identitástudattal rendelkező helybéli népcsoport jóvoltából) kasub megnevezéssel is illehető – mozgalmas történelme során mindig nyitottságáról, toleranciájáról volt híres, örömmel fogadta a különböző országokból, sokszor meglehetősen eltérő mondanivalóval érkező előadókat. (Ezt erősítette a lengyel, szlovák, cseh és magyar zenész-oktatók nyitóhangversenye a helyszíni szolgáltató reneszánsz kastélyban, és, ellenkező végletként, egy ukrán előadóval Skype-on keresztül folytatott „plenáris beszélgetés”, aki a lakóhelyét épp érintő háborús cselekmények miatt nem tudott elutazni a konferenciára.)

E befogadó szellem jegyében, az írások között található a „Kestenberg-reform” szükségességét indítványozó terv, valamint oktatási filozófiájának eddig háttérbe szorult elemeit bemutató kutatás, illetőleg Kestenberg és munkatársa, a Słupsk városából származó Eberhard Preußner tevékenységének lengyel- és csehországi hatásait elemző tanulmány. De ugyanígy szó esik az európai „zenetanár-identitás” sokféleségéből fakadó problémákról, a szlovák és a magyar zeneoktatás kihívásairól a 20. század második felének társadalmi folyamatai tükrében, vagy Kestenberg „szovjet zóna”-beli recepciójáról a II. világháborút követő években.

Örvendetes, hogy az alkotók és az előadók egyebek közt, Varsó, Gdańsk, Brno, Harkov, Eperjes, Trencsén, Budapest, Szeged, Freiburg, Würzburg és Luxemburg egyetemét képviselték: jó ajánlás lehet és lehetett ez a további, hasonló indíttatású magyarországi eseményekhez, így a novemberben megrendezett Kodály-Kestenberg konferenciához.¹

(Chaciński Jarosław – Brusniak Friedhelm szerkesztők: Music Education in Continuity and Breakthrough: Historical Prospects and Current References in a European Context. Słupsk: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej, 2017, 286 o.)

Bodnár Gábor

DLA, tanszékvezető egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Zenei Tanszék

URL1: <https://kodalykestenbergconference.wordpress.com/> (2017. 12. 13.)

¹ Kodály-Kestenberg Conference. Motto: ‘Music Education in the Focus of Historical Concepts and New Horizons’ (URL1).